

10e JAARGANG
NUMMER 10
DECEMBER 1974

*DAAD
EN
GEDACHTE*

**orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd**

+++++
+
+ BIJ ELKE BIJZONDERE HANDELING GAAT
+ HET DENKEN AAN HET DOEN VOORAF.
+
+ BIJ HET HANDELEN VAN KLASSEN OF
+
+ MASSA'S BLIJKT DE BETEKENIS VAN
+
+ HET HANDELEN PAS ACHTERAF. HIER
+
+ GAAT DE DAAD VOORAF AAN HET BE-
+
+ GRIP.
+
+++++

DAAD EN GEDACHTE

Orgaan gewijd aan de problemen
de zelfstandige arbeidersstrijd

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

De uitgave zal worden bekostigd uit VRIJWILLIGE bijdragen

Red. en adm.: Corn. Outshoornstraat 1', Amsterdam - W

Postgiro 307695

FRANSE POST-STAKING WON AAN BETEKENIS NAARMATE DE ILLUSIES STIERMEN

De staking van het Franse PTT-personeel, die op woensdag 16 oktober begon bij het sorteerbureau van het Parijse Gare de Lyon - het station vanwaar de treinen naar Lyon, Marseille en Nice vertrekken - kwam niet als een donderslag bij heldere hemel. Er was een reeks van kleine acties aan voorafgegaan. Zo was er bijvoorbeeld in april een korte staking bij de PTT in Nantes. Daarvóór al staakten de sorteerders in St. Etienne. In de maanden die volgden was er bij de bestellers en vooral bij de sorteerders sprake van een diepe ontevredenheid, die zich uitte in de vorm van een lijdelijk verzet, waarop de vakbeweging geen enkele greep had. Het resulteerde in een achterstand in de postbezorging.

Op donderdag 13 juni legt het personeel van het postkantoor in Goussainville, circa veertig kilometer ten westen van Parijs, de arbeid neer. Het protest geldt de veel te lange werktijden, die - afgezien van de gebruikelijke middagpauze - vaak duren van zeven uur 's morgens tot acht uur 's avonds. De stakers vinden ook, dat er van de hulpkrachten, waarvan de Franse PTT zich op even uitgebreide schaal bedient als de PTT in Nederland, veel te weinig zijn. In Goussainville resteren er vier, nadat er enkele zijn ontslagen. Het zouden er, aldus de stakers, op zijn minst vijf moeten zijn om overbelasting van alle overige personeelsleden te voorkomen. De actie is spontaan en "wild". Pas negen dagen later, op de 24e juni, scharen de bonden van de CGT en de CFDT zich er achter. Zij verstaan de kunst om de mensen met vage beloften het werk te doen hervatten.

Op zondagavond 6 oktober breekt er een staking uit in het sorteercentrum van Brune, onder de rook van Parijs in het departement Yvelines. Het in ploegen werkende, in totaal 1500 man tellende personeel verzet zich tegen de invoering van een nieuw sorteersysteem, dat is ontwikkeld om een hogere produktiviteit te bereiken. De stakers verklaren ook, dat de overheid maar steeds in gebreke blijft om ook maar iets uit te doen op hun herhaalde protesten tegen overmatige werktijden en te lage beloning. De klachten, zeggen zij, staan niet op zichzelf, maar zijn typisch voor hetgeen er leeft on-

der het gehele, in totaal 400.000 man sterke personeel van de Franse posterijen. De actie is wederom "wild" en wordt zonder enige voorafgaande waarschuwing ondernomen. De bonden laten, anders dan in Goussainville, er nu geen gras over groeien. Na 24 uur wordt het werk hervat.

Een kleine tien dagen later steekt de eigenlijke storm op. In het stationspostkantoor van het Gare de Lyon praten de sorteerders over de mogelijkheden van een samen met de bonden te ondernemen actie. Het nieuwe sorteerstelsel, waarvoor speciaal ontworpen machines zijn opgesteld, veroorzaakt grote lichamelijke vermoeidheid. Niet slechts de Parijse sorteerders ervaren die, maar óók de sorteerders in de provincie. Het dagblad "Le Figaro" maakt melding van, tot op dat moment nog geïsoleerde, acties in het departement van de Gironde en in het stationspostkantoor van (wederom) St. Etienne, waar de verzending is stopgezet en 200 à 300.000 poststukken per dag zich ophopen. Maar eerst in Parijs wordt de lont ontstoken, die het buskruit doet ontploffen.

Op het Gare de Lyon pressen de sorteerders drie vertrouwenslieden van de bonden zich naar de directie te begeven om de eisen van het personeel over te brengen. Als het drietal in minder dan geen tijd in de sorteerzaal terug is met de mededeling, dat de directie hen niet wenst te ontvangen, weten de mannen daar wel raad op: ze gaan met z'n allen. Van niet ontvangen is dan natuurlijk geen sprake meer, maar de directie weigert op de eisen in te gaan. Het werk wordt niet hervat. Als de volgende sorteerploeg in dienst komt, sluit die zich spontaan bij de staking aan. Dan pas verklaren de aarzelende vertrouwenslieden, dat zij achter hun collega's staan.

Nadat op het Gare de Lyon het sein is gegeven, verbreidt zich de staking, tegen de uitgesproken bedoeling van de vakbeweging in, als een lopend vuurtje naar alle sorteercentra van Parijs. De bonden - aangesloten bij de Force Ouvrière (FO), de Confédération Française des Travailleurs (CFDT) en de Confédération Générale du Travail (CGT) - willen in ieder geval hun greep op de gebeurtenissen houden en zijn daarom genoodzaakt zich erbij neer te leggen. Zij zien zich zelfs gedwongen een algemene poststaking te proclameren, beschouwen wellicht het uitroepen daarvan als het beproefde middel om de leiding van de actie stevig aan zich te trekken. Op dinsdag 22 oktober zal deze een aanvang moeten nemen.

Ver vóór die datum wordt overal in het land spontaan het werk stopgezet. Op donderdag 17 oktober raakt het postverkeer in Parijs en omgeving hoe langer hoe meer in de war. Op vrijdag 18 oktober is het volkomen tot stilstand gekomen. De actie breidt zich uit naar steden als Dijon, Lyon, Nancy, Nice, Straatsburg en twee sorteercentra in Lille (Rijssel).

Op de avond van de 20ste oktober treedt de politie op tegen PTT-personeel, dat in de Normandische stad Caen sinds de morgenuren het sorteercentrum heeft bezet. De bezetters worden verdreven, maar zullen in de loop van de staking nog tot viermaal toe het centrum opnieuw bezetten, dat even zoveel keren weer door de politie wordt ontruimd. In Parijs, waar de sorteercentra eveneens bezet zijn, in die zin dat iedere sorteerploeg op het vastgestelde uur opkomt en dan zonder enige arbeid te verrichten in het gebouw vertoeft, waagt men zich niet aan ontruimingsacties vanwege de explosieve situatie. Wel verschijnen er voor de diverse centra overvalwagens als mede agenten. De verbittering groeit; de strijdbaarheid van het PTT-personeel wordt er door vergroot.

Nog eer de 22ste oktober aanbreekt zijn de Franse posterijen tot in de verste uithoeken van het land verlamt. Overal, zo constateert het dagblad

"Le Figaro", zijn de sorteercentra geblokkeerd, de postkantoren gesloten. De regering, die kennelijk bij de ontwikkeling in de provincie achterloopt, dan wel hoopt, dat het dáár zo'n vaart niet zal lopen, richt via de kranten een oproep tot het publiek om voorlopig geen brieven vanuit of naar Parijs te versturen.

De eisen van de stakers zijn zeer concreet. Zij verlangen voor iedereen, dus óók voor de hulpkrachten, die op dat ogenblik 1300 francs per maand verdienen (f 700,-), een minimumsalaris van 1700 francs per maand op zo kort mogelijke termijn en als overgangsmaatregel naar een nieuwe, op dat minimum gebaseerde salarisschaal, voor iedereen die bij de post werkt een gele verhoging van 200 francs per maand. Andere wensen hebben betrekking op de arbeidsverhoudingen, de bevordering, de categorie-indeling en op een sedert enige tijd aan de gang zijnde reorganisatie, die volgens het personeel tot "een afbraak van de PTT" leidt. Tegen de benoeming van de heer Patrice de Clinchamps, de nieuwe chef van de dienst van publieke voorlichting en reorganisatie der PTT, die voor die afbraak verantwoordelijk wordt geacht, worden krachtige protesten geuit.

Niet zodra hebben de bonden zich aan het hoofd van de strijd geplaatst, of hun werkelijke bedoelingen worden zichtbaar. Zij maken zich niet tot tolk van hetgeen door de stakers wordt verlangd maar trachten inplaats daarvan hun bedoelingen en hún standpunt aan de stakers op te dringen. De CGT bijvoorbeeld verspreidt pamfletten, waarin sprake is van totaal andere looneisen dan door de stakers zijn gesteld; de FO publiceert een verlanglijstje, waarop de looneisen en die op het punt van de arbeidsverhoudingen zelfs geheel ontbreken. Terwijl de in strijd getrokken leden daartegen krachtig protesteren, zien de vakbondsgedelegeerden zich door de organisaties genoodzaakt zich anders op te stellen dan de rest van het postpersoneel.

De tegenstellingen tussen de organisaties en de stakers hebben tengevolge dat er vooralsnog geen onderhandelingen plaats vinden. De bonden weigeren kennelijk die te voeren op basis van de door de leden gestelde eisen en zij durven het blijkbaar nog niet aan een gesprek te beginnen waarbij die eisen genegeerd worden. Het is duidelijk hun tactiek het potje dat zij zelf op het vuur hebben gezet langzaam te laten gaarkoken.

Pas op de 6e november - ruim drie weken nadat de staking is begonnen - acht de vakbeweging háár ogenblik voor gekomen. FO, CFDT en CGT treden gezamenlijk op met een eisenpakket, dat niets te maken heeft met hetgeen de stakers vragen. Als de bestuurders ermee voor het front komen van de leden blijkt het, dat zij zich deerlijk hebben misrekend. De truc mislukt. Zij worden met hoongelach ontvangen en horen zich toebijten, dat hun voorstellen "volstrekt buiten de werkelijkheid staan". Van onderhandelingen wordt er dan niet meer gerept. De vakbeweging begrijpt, dat zij een andere kaart moet trekken. Nadat ze voor joker heeft gestaan, besluit ze, uiterst behoedzaam manoeuvrerend, de troef van de illusies uit te spelen. De illusies waarom het gaat zijn dezelfde als die welke de diverse groepen van politieke idealisten telkens weer opnieuw pogen te wekken. Heel langzaam wordt het klimaat geschapen, waarin ze - naar men hoopt - gedijen zullen. De "groepjes", zoals wijlen president De Gaulle ze heeft genoemd, dragen het hunne ertoe bij om deze ontwikkeling te bevorderen.

De tactiek van de vakbeweging is een tweeledige. Enerzijds past zij precies dezelfde methode toe als door de Britse vakbondsbestuurder Tom Jackson werd toegepast tijdens de Engelse poststaking van 1971. Zoals Jackson dagelijks zorgde voor demonstraties in Hyde Park, die de aandacht der sta-

kers van de werkelijke problemen afleidde, zo zorgen nu ook FO, CFDT en CGT voor dagelijkse betogingen, waarmee de deelnemers in een roes moeten worden gebracht. Anderzijds is de vakbeweging er op uit de schijn te wekken, dat de staking bij de posterijen voor haar een soort van "keerpunt" is; dat zij zich krachtiger zal gaan opstellen tegenover het heersende regiem; dat men te maken heeft met een soort van voorspel tot nog veel ingrijpender gebeurtenissen.

Als naast het postpersoneel ook de vuilnismannen, het ziekenhuispersoneel en onderwijzers (alles in Parijs) in staking gaan in een land, waar her en der verspreid ook andere categorieën de arbeid hebben neergelegd (het personeel van de fabriek Ugine-Kuhlman in Lyon bijvoorbeeld) en bovendien een aantal fabrieken is bezet (zoals de leerlooierijen in Annonay in de Ardèche en een meubelbedrijf in de Vogezen), wint de verwachting veld, dat de vakbeweging - die met die acties niets te maken heeft - zich voorbereidt op een grote slag tegen regering en ondernemerdom. De politieke idealisten dromen al van de "wederkomst" der meidagen van 1968.

Dergelijke verwachtingen zijn de vakbeweging maar al te welkom, omdat zij ertoe kunnen bijdragen haar afgetakelde mythe op te vijzelen; omdat zij slechts kunnen resulteren in een herstel van haar geschokt krediet. Hoe meer zich de roes verbreidt die zij, zonder zich ook maar een seconde tegenover de heersende orde op te stellen, omzichtig tracht aan te kweken, hoe groter het aantal benevelden, des te meer heeft zij de handen vrij, niet voor een beslissende slag tegen het kapitaal, maar voor een coup tegen de arbeiders.

Intussen verlopen haar afleidingsmanoeuvres een tikkeltje minder vlot dan die van Tom Jackson in Groot-Brittannië drie jaar tevoren. Op 1 november is er een door de bonden georganiseerde betoging van stakend postpersoneel bij het Parijse metrostation Pasteur. Vijftienhonderd man hebben zich er verzameld. Zij luisteren naar een niets zeggende toespraak van de een of andere functionaris, die tot zijn schrik moet constateren, dat de zaak nog voortdurend uit de hand loopt.

Bij de aanwezigen rijpt de gedachte gezamenlijk naar de Place de l'Alma aan de andere kant van de Seine te trekken. Het idee is de spreker een gruwel, maar het enige dat hij kan doen is, trachten er een andere vorm aan te geven, waardoor het effect teniet zal worden gedaan.

"Uitstekend", roept hij. "Met de metro!"

"Nee", antwoorden de stakers in koor, "niet met de metro! Te voet! Over straat!"

De bestuurder durft niet tegen de stroom op te roeien maar poogt wederom het plan te beroven van zijn angel: "Goed dan, over straat, maar wél over het trottoir!"

Het kleine, op zichzelf volstrekt onbetekenende incident is voor de positie van de bonden symptomatisch. Zomin als de 1500 bij het metrostation zich op sleeptouw laten nemen, zomin doen dat de gezamenlijke stakers. Er ontstaat wel een roes en er ontstaan wel verwachtingen, maar zij worden telkens opnieuw verdreven door de harde werkelijkheid van de strijd. Hoe langer hoe duidelijker treedt aan het licht, dat de dagelijkse demonstraties zich in een totaal ander vlak afspelen dan dat waarin de stakers zich bewegen. Wat zij doen, zonder aanwijzingen van bovenaf, ontsnapt aan de controle van de bonden en het ontsnapt daaraan meer en meer.

Niet alleen de bonden moeten het met toenemende wrevel en groeiende afkeer van de poststaking constateren, de regering ziet het eveneens. "Onderhandelingen met de bonden", verklaart de staatssecretaris voor de poste-

rijen Pierre Lelong, "hebben weinig zin omdat de bonden op de staking geen enkele invloed uitoefenen."

Als de kleine roes, die bij de kleine betogingen van elke dag ontstaat, telkens te snel blijkt uitgewerkt zoeken de bonden de grote roes met het middel van de grote betoging te bewerkstelligen. Op de avond van de 15e november organiseren zij een manifestatie, waaraan het karakter wordt gegeven van een soort van protest tegen het machtsvertoon van de politie. Het affect is gering; de deelneming niet overweldigend. De ploegen die op dat tijdstip de sorteercentra bemannen zijn niet zo gek, dat zij zich uit de sorteersalen de straat op laten lokken, waardoor de orde-handhavers vrij spel zouden hebben gekregen.

Liever dan met zulke "protesten", waarvan uiteraard noch de politie, noch de regering zich ook maar één sikkepit aantrekt, houden de postjongens zich met reëlere zaken bezig. De bourgeoisie stelt pogingen in het werk om de ernstige gevolgen van de staking voor het bedrijfsleven af te wenden. Via de kamers van koophandel tracht zij zoiets als een koeriersdienst in het leven te roepen, die de post van de ondernemingen moet gaan verzorgen. Hoewel de poging weinig voorstelt, dringen de stakers de kantoren van de kamers van koophandel binnen om deze "alternatieve postdienst" lam te leggen. Er wordt aangetroffen post in brand gestoken; er ontstaan botsingen met de politie, die op de strijdende arbeiders wel een totaal ander effect hebben dan de komedie van het vreedzame protest.

Naarmate de tijd verstrijkt sterven de illusies, het eerst die van de overheid. De regering denkt aanvankelijk, dat het allemaal maar kort zal duren. Die miskennis van de ernst der grieven en van de strijdwil der betrokkenen valt onder meer af te leiden uit haar eerste voorstellen: 3% loonsverhoging met ingang van 1 januari '75 en een zéér geringe uitbreiding van het aantal hulpkrachten.

Als de stakers het "onaanvaardbaar" laten horen, besluit Lelong maar even af te wachten. In de provincie, maar ook in de hoofdstad meent hij tekenen van vermoeidheid te bespeuren. Inderdaad, hier en daar is er een tendens tot werkhervatting zichtbaar. Maar zover daarvan in Parijs sprake is, betreft het uitsluitend de hulppostkantoren, waar slechts man en vrouw of een weduwe met zoon en dochter achter de loketten staan, geïsoleerd en zonder het contact dat door het personeel van de grotere kantoren en de sorteerbureau's dagelijks wordt onderhouden. En buiten de hoofdstad zet deze tendens zich nauwelijks door. Integendeel! Niet alleen in Caen, ook in Rouen en in St. Etienne is er sprake van bezettingen met ingrijpen van de politie.

Op de 19e november speelt de vakbeweging haar grote troef uit: een massale betoging in Parijs, een stakingsoproep ook voor andere sectoren dan de PTT. De illusies schieten als paddestoelen de grond uit. Over de grote boulevards tussen de Place de la Nation en de Place de la République trekt de omvangrijkste stoet die Parijs sedert mei 1968 heeft aanschouwd. In de roes van geestdrift merken maar weinigen, dat het niet zozeer het PTT-personeel is dat demonstreert, maar dat het veeleer de bonden zijn met hun kaders, vergezeld door de politieke idealisten van de "groupuscules". In hun laaiend enthousiasme vergeten de demonstranten dat de stakingsoproep voor 24 uur geldt, dat hij niet het signaal is voor "de grote strijd", maar het middel om stoom af te blazen en de spanning te ontladen.

Als de grauwe morgen van de 21ste november in Frankrijk aanbreekt komt de kater. "De staking is een mislukking geweest", zeggen de kranten en de buitenlandse correspondenten schrijven het hen gedachteloos na. Die kranten

hebben volkomen gelijk, maar ze verzuimen om er één ding bij te zeggen: het is de staking van de bonden die is mislukt. Het is de poging van de vakbeweging om met één enkele druk op de knop, één gelanceerd appèl, zogenaamd "haar troepen" in slagorde te scharen om daarmee tegelijkertijd indruk te maken zowel op haar onderhandelingspartners als op die troepen zélf, waarvan niets terecht is gekomen.

Voor de zoveelste keer blijkt, dat een stakingsoproep van boven af wel iets totaal anders is dan de zelfstandige strijd van onderop. De tactische en politieke motieven van de vakbonden zijn duidelijk. Zij willen zich enerzijds wat kritischer verhouden ten opzichte van de achterlijke en min of meer klein-burgerlijke kapitalistische groepen, die door het bewind van Giscard d'Estaing worden vertegenwoordigd; zij wensen anderzijds een "gedisciplineerde arbeidersarmee", die de bestaande orde in géén geval bedreigt en met één "demobilisatiebevel" van de "leiders" naar huis kan worden gezonden. Maar opnieuw blijkt, dat dergelijke motieven door de arbeiders aan hun laars worden gelapt, dat arbeiders niet meer (kunstmatig) in beweging zijn te brengen, dat zij alleen maar massaal in beweging komen wanneer het niet om de belangen van de vakbeweging, maar om hun eigen belangen gaat.

De goocheltruc van de bonden is niet geslaagd, maar de staking bij de posterijen gaat gewoon door. Wanneer de roes is uitgewerkt en de "linkse" illusies zijn vervlogen blijkt het PTT-personeel onverzettelijker te zijn geworden en zijn strijd aan kracht te hebben gewonnen. In het 11e arrondissement van Parijs worden gestencilde pamfletten verspreid waarmee de stakers zich tot het publiek richten. Daarin wordt geconstateerd, dat de posttarieven met 60 à 100% omhoog zijn gegaan, dat de hoeveelheid post jaarlijks met 4% vermeerderd, maar dat er noch sprake is van loonsverhoging, noch van een uitbreiding van het aantal arbeidskrachten. "Op die wijze", zo heet het, "gaat de kwaliteit van de dienstverlening aan het publiek voortdurend achteruit. U hebt het kunnen merken aan de wat onregelmatiger postbestelling, u hebt het kunnen merken aan de lange rijen voor de loketten. Steun onze strijd!"

Het harder worden van de actie betekent echter geenszins, dat de werkers van de PTT zich ook bewust zijn van het fundamentele onderscheid tussen hun eigen optreden en dat van de organisaties. Juist in de sector van de openbare diensten is de organisatiegraad hoog en voert de vakbondsmythe een taaiër leven dan waar ook. De kloof tussen de arbeiders en de vakbeweging komt bij het handelen van het PTT-personeel tevoorschijn, niet in zijn denken.

Zaterdagmiddag 23 november om half zes 's middags bevinden wij ons in een zaaltje niet ver van de Parijse boulevard St. Martin. Er wordt een bijeenkomst gehouden, die belegd is door een klein aantal werknemers in de grafische industrie, die worden bedreigd met bedrijfssluitingen, fusies en ontslagen. De zaal is op traditionele wijze aangekleed: aan de wanden muurkranten en rode spandoeken met "kretologie". De helft van de aanwezigen bestaat niet uit typografen, maar uit jonge mensen, die tot de "groupuscules" behoren. Alle discussies zitten boordevol illusies omtrent de functie van de vakbeweging. In een hoek van de zaal: een ongeveer acht man sterke delegatie van de strijdende PTT; jonge brievenbestelsters in uniform; een jonge besteller. Hij is het, die op een gegeven moment een bewogen toespraak houdt.

Zijn woorden getuigen van grote bitterheid en van grote desillusie. Echter: desillusie wil in dit verband allerminst zeggen, dat hij van zijn illusies is bevrijd. Hij is juist teleurgesteld vanwege het feit, dat hij nog

altijd gelooft, dat de bonden zich anders zouden hebben moeten gedragen dan ze zich gedragen hebben, teleurgesteld ook, doordat hij, op volkomen idealistische wijze, van zijn klassegenoten verwachtingen heeft gekoesterd zonder te beseffen, dat daarvoor geen enkele grond bestond.

De strekking van zijn betoog is simpel: de staking van de Franse PTT zou het signaal geweest kunnen zijn van een grootscheepse klasse-actie van het gehele Franse proletariaat. De arbeiders in andere bedrijfssectoren, zoals bijvoorbeeld de typografen hier hebben blijkbaar niet beseft, dat de strijd van het PTT-personeel ook hun strijd is en dat de bestellers en sorteerdere voor alle Franse arbeiders de kastanjes uit het vuur halen. Het is een fout, dat de vakbeweging niet veel eerder, om niet te zeggen terstond, de algemene (en onbeperkte) staking heeft geproclameerd; het getuigt van lamelendigheid dat de stakingsoproep van de 19e november zo miserabel is gevolgd; die 19e november had de kans tot een grote krachtproef kunnen bieden, enzovoorts, enzovoorts. En aan het slot natuurlijk een krachtig applaus van de al even idealistische leden der "groupuscule".

Wat niet ter sprake komt, wat de jonge besteller in zijn idealistische verblindings blijkbaar (ofschoon hij er nauw bij betrokken is) in het geheel niet ziet, dat is de werkelijke betekenis van de poststaking. Hij heeft er geen flauwe notie van, dat het optreden van het postpersoneel de bedoelingen der vakbeweging doorkruist en zich aldus beweegt in de richting van iets, dat voor de bestaande orde véél en véél gevaarlijker is dan alle traditionele humbug van bonden, partijen en groepen bij elkaar.

Het wordt wél gezien door de vakbeweging en door de regering. Het is niet voor niets, dat het dagblad "Le Monde" op deze zelfde zaterdag 23 november te kennen geeft dat de bonden onzeker zijn geworden, niet meer weten welke weg zij moeten inslaan en aarzelen.

Het is niet voor niets, dat de Franse premier Chirac één dag tevoren heeft verklaard, dat de poststaking ontsnapte aan iedere controle, met inbegrip van iedere controle door de vakbeweging.

De vakbeweging moet het ronduit toegeven. Op vrijdag 22 november zegt de secretaris van de CFDT, de heer Maire, in een interview met het dagblad "Dauphiné Libéré":

"Wij vrezen, dat de stakers van de PTT er thans toe zullen overgaan heel andere vormen van actie en verzet toe te passen. En dat houdt het risico in, dat de post voor een lange tijd ernstig zal worden gedesorganiseerd. Dat gevaar bestaat, ook al zijn de bonden het met een dergelijk optreden niet eens. Het is zo, dat op korte termijn de regering wel eens een overwinning zou kunnen behalen, maar het zou wel eens een Pyrrus-overwinning kunnen blijken."

"Le Monde" schrijft op dezelfde dag, dat de vakbeweging aarzelt om parolen uit te geven, daar zij zich geconfronteerd ziet met geheel andere opvattingen van haar leden. Het ziet er naar uit, dat juist na de mislukte 24-uurstaking de actie bij de PTT in een stroomversnelling is gekomen.

Op maandag 25 november heeft de Franse poststaking, althans in Parijs, een grimmiger karakter dan op enig vroeger tijdstip. Op deze datum gaan de bestellers en sorteerdere méér nog dan eerst hun eigen weg, die niet die van de vakbeweging is.

Levert het wachten en aarzelen van de bonden deze dan toch geen succes op? Zijn de bonden er na zes weken nog altijd niet in geslaagd een bres

in het stakingsfront te schieten? Toch wel, maar niet in de Franse hoofdstad. Terwijl in Parijs de betekenis van de staking toeneemt, naarmate de illusies de een na de ander in rook opgaan, zijn in de provincie de geesten murw gemaakt. Dáár brokkelt in de dagen tussen 24 en 29 november de actie eerst langzaam, dan hoe langer hoe sneller af.

In de Franse departementen wordt in het ene sorteercentrum na het andere het werk hervat. Als er iets meer dan de helft van de laatste novemberweek is verstreken, raken de stakers in Parijs hoe langer hoe meer geïsoleerd.

De actie van de vuilnismannen, die hen op een gegeven moment - niet uit solidariteit, maar omdat zij soortgelijke grieven hadden en hebben als het PTT-personeel - te hulp snelden, is alweer achter de rug. Deze categorie arbeiders is alweer ruim een week aan het werk nadat hun strijd door het inzetten van militairen is gebroken.

Op vrijdag 29 november zien de bestellers en sorteerdereen geen enkel perspectief meer. Zij hebben weliswaar in de sorteerzalen hun strijd in eigen hand genomen en hun eigen methoden toegepast, maar voor het overige hebben zij, op traditionele wijze denkend, niettemin alles overgelaten aan de bonden. Dat is de oorzaak, dat zij op die laatste vrijdag van de maand aan het eind van hun latijn menen te zijn, ondanks het feit, dat uitspraken als die van "Le Monde" of van de heer Maire juist bewijzen, dat de vakbeweging aan het eind van haar latijn was.

Er heerst vrijdag 29 en zaterdag 30 november enige verwarring over de vraag in hoeverre de stakingsdagen zullen worden betaald. In elk geval - de vakbeweging staat werkelijk voor niets! - slechts gedeeltelijk. Dat staat vast, zoals het op 30 november, het moment dat wij dit artikel afsluiten, ook zeker schijnt, dat het werk op maandag 2 december zal worden hervat.

Niet de bonden zijn verslagen, maar de arbeiders. De overwinnaars zijn de regering én de bonden gezamenlijk. Of zij ook reden tot vreugde hebben, moet op het moment dat wij deze laatste regels schrijven, nog blijken. De heer Maire van de CFDT heeft natuurlijk niet voor niets de veronderstelling geuit, dat het voor de overwinnaars, tegen de bedoeling van de bonden in, wel eens een Pyrrus-overwinning zou kunnen worden. Dat zou dan mogelijk betekenen, dat ("wilde") langzaam-aan-acties en lijdelijk verzet bij de Franse PTT schering en inslag zullen blijven. Of de secretaris van de CFDT gelijk krijgt moet worden afgewacht. In ieder geval: er is niets veranderd en de situatie blijft explosief.

=====

B o e k b e s p r e k i n g

A. TEULINGS EN F. LEIJNSE OVER ZOGENAAMD NIEUWE VORMEN VAN INDUSTRIËLE ACTIE

Het boek "Nieuwe vormen van industriële actie", dat de jonge Nederlandse sociologen Ad Teulings (35) en Frans Leijnse (27) onlangs het licht hebben doen zien (Uitgeverij SUN, Nijmegen, 265 blz., prijs f 12,50) bevat in zoverre weinig nieuws als de inhoud ervan bestaat uit teksten, die de bei-

de auteurs op verschillende tijdstippen al eerder hebben gepubliceerd, hetzij in het weekblad "De Groene Amsterdammer", hetzij in brochurevorm. Bij de verzameling van dit werk in boekvorm hebben de schrijvers naar onze mening in tweeërlei opzicht een theoretische stap achteruit gedaan. Toen zij in de herfst van 1970 een brochure over de Rotterdamse havenstaking samenstelden, hadden zij er nog enig oog voor, dat men zelfstandig optredende stakers en stakingscomité's niet met officiële vertegenwoordigers van de vakbeweging over één kam mag scheren. De duidelijke scheiding die zij toen in dit opzicht maakten is in het thans gereed gekomen boek weliswaar niet helemaal verdwenen, maar toch aanzienlijk vervaagd. Een ander punt, dat in het boek niet wordt aangeroerd of uitgesproken, wél echter in een opstel van Teulings uit 1973, is de vraag, in hoeverre vakbondsbestuurders tussen een gematigd optreden en een (schijnbaar) radicaal beleid al dan niet een "keuze" maken. In 1973 betoogde Teulings, dat "als er al van een keuze sprake is, het gaat om een gedwongen keuze", een "keuze" waartoe de vakbonden genoopt worden "op straffe van het verlies van hun bestaansgrond". In het boek echter wordt de keuzemogelijkheid der vakbondsbestuurders niet alleen stilzwijgend als iets vanzelfsprekends aangenomen, er wordt daarin voor een bepaalde keuze ook vurig gepleit.

De richting waarin Teulings en Leijnse zich sedert hun publicistisch optreden ontwikkeld hebben is die van de "maatschappij-kritische vakbeweging". Met de "kritische" vakbondsbestuurders zijn zij nauw verwant. Hun geschrift getuigt doorlopend van een soortgelijke opstelling, van een ongeveer dezelfde kijk op de maatschappelijke ontwikkeling, van een analoge interpretatie van bepaalde gebeurtenissen. In zekere zin zou men het boek dat wij hier bespreken een pleidooi voor het streven der "maatschappij-kritische vakbeweging" kunnen noemen. Maar daaraan moet worden toegevoegd, dat de opvattingen van de twee schrijvers hier en daar van die van sommige "kritische vakbondsbestuurders" (of ex-vakbondsbestuurders) afwijken. Een man als het PvdA-Tweede Kamerlid Stan Poppe jr. bijvoorbeeld, die het bedrijvenwerk heeft gestimuleerd in de dagen dat hij nog bestuurder was van de toenmalige metaalbedrijfsbond, heeft onlangs verklaard, dat dit werk "in de praktijk is uitgepakt als niet veel meer dan het stroomlijnen van de organisatie" en dat het "niet alleen een middel is om de sociale vrede te verstoren, doch eveneens een middel kan zijn om de sociale vrede te handhaven". Dat is een heel wat genuanceerder en ook realistischer geluid dan men in de studie van Teulings en Leijnse aantreft, waar het bedrijvenwerk als een "democratisering" wordt geschetst.

Waar het boek van Teulings en Leijnse tenslotte in uitmondt, dat is de uitnodiging aan de vakbeweging om haar beleid nog verder te "radicaliseren" dan reeds het geval zou zijn. Dat gebeurt dan zonder dat vooraf wordt onderzocht óf een dergelijke "radicalisering" - gezien het wezen van de vakbeweging en haar maatschappelijke functie - mogelijk is.

Evenals pater dr. H.J.M. Hoefnagels in 't begin van de jaren '60 treden Teulings en Leijnse op als "verontruste vakbondsbestuurders", die menen dat de vakbeweging zich moet aanpassen bij door hen waargenomen sociale ontwikkelingen. Zij verschillen met Hoefnagels in dit opzicht, dat zij er blijk van geven, dat naar hun mening de "aanpassing" die zij voorstaan reeds bezig is zich te voltrekken. Teulings en Leijnse maken namelijk onderscheid tussen - wat zij noemen - "een vakbeweging die het harmoniemodel hanteert" en "een vakbeweging die het conflictmodel hanteert". Zij verliezen daarbij volledig uit het oog, dat er zowel in het ene als in het andere geval nog

altijd sprake is van precies dezelfde vakbeweging met nog steeds precies dezelfde functie in de kapitalistische samenleving. Wat Teulings en Leijnse op het oog hebben wanneer zij spreken van het "hanteren van het conflictmodel" is - het woord model zegt het eigenlijk al - niets anders dan een poging van de vakbeweging om de arbeiders die hoe langer hoe meer zelfstandig optreden weer in haar greep te krijgen. Het is een soort van komedie zoals die, waarvan de vakbondsbestuurder Hülsker sprak, toen hij verklaarde, dat hij en zijn "vriend" Backx van de Scheepvaartvereniging-Zuid zich "alleen maar terwille van hun wederzijdse achterban af en toe fel tegenover elkaar hadden opgesteld".

De onklarheid waarvan Teulings en Leijnse in de hierboven gecritiseerde passages blijken geven, vindt men ook in andere gedeelten van hun boek. Zij vinden bijvoorbeeld, dat de vakbeweging "als voorhoede van de arbeidersklasse" op zou moeten treden, aangezien zij slechts als zodanig "recht van bestaan" zou hebben. Dat de maatschappelijke ontwikkeling, niet slechts van de laatste jaren, maar op zijn minst reeds van de laatste halve eeuw, niets anders heeft laten zien dan dat de vakbeweging allesbehalve "de voorhoede" van de arbeidersklasse is en dat afgezien daarvan telkens weer is gebleken dat zogenaamde "voorhoeden" de strijd van de arbeiders alleen maar belemmeren, dat is aan Teulings en Leijnse ontgaan. Zij baseren hun analyses niet op datgene wat de vakbeweging doet, om op grond daarvan haar wezen te definiëren, maar zij gaan uit van datgene wat naar hun idee de vakbeweging behoort te zijn.

Wat de twee schrijvers óók ontgaan is: de zogenaamde "nieuwe" vormen van industriële actie waarvan zij spreken, zijn helemaal niet zo nieuw als zij wel veronderstellen. Zij werden een halve eeuw geleden ook al toegepast. Bedrijfsbezettingen waren er bijvoorbeeld al volop in de jaren '20 en '30. Wij zullen de laatsten zijn om te ontkennen, dat er in de arbeidersstrijd alsmaar nieuwe vormen ontstaan. Maar het verschil tussen "oud" en "nieuw" is niet - omeen voorbeeld te noemen - het verschil tussen staking en bedrijfsbezetting, maar tussen vakbondsactie en zelfstandige strijd. Voor dat verschil nu hebben Teulings en Leijnse niet het minste oog. Dat is het voornaamste wat wij op hun boek hebben aan te merken. Wij zouden daaraan nog kunnen toevoegen, dat het wonderlijk aandoet, dat in een studie als deze, die wij niet aarzelen pretentiefus te noemen, iedere bronvermelding ontbreekt en dat de literatuuropgave ontstellend pover is.

=====

ALLEEN KUNNEN WE HET OOK NIET KLAARSPLEN

Voor vijf geschriften (buiten ons maandblad om) hebben wij op het ogenblik de getypte stencils klaar liggen. In totaal zo'n kleine tweehonderd stencils. De elektronische stencils voor de titelpagina's moeten we nog laten maken. Voor het afdraaien van die stencils is tevens zo'n 40 à 50 pak papier nodig. Dan ook nog zo'n 25 à 30 tubes inkt. In totaal een investering van zo'n kleine duizend gulden. Ga er maar aan staan. We willen het zo verdomd graag, maar is het ook mogelijk? Tenslotte moet het maandelijks verschijnen van "Daad en Gedachte" ook door kunnen gaan. De lezers zullen ons moeten helpen door naast hun bijdrage voor "Daad en Gedachte" wat extra's over te maken. Wij rekenen op jullie. Alleen kunnen we het ook niet klaarspelen. LAAT ONS NIET IN DE STEEK!

NOGMAALS : DE STAKING IN DE BELGISCHE GLASINDUSTRIE

Onderstaande beschouwing over de staking in de Belgische glasindustrie van mei j.l. is van de hand van een kennelijk goed geïnformeerde Belgische geestverwant. Ofschoon wij nog niet zo lang geleden al een beschouwing aan deze actie hebben gewijd, meenden wij het stuk - zij het in enigszins verkorte vorm, terwille van onze plaatsruimte - toch te moeten publiceren. Het werpt namelijk een bijzonder duidelijk licht op het enorme verschil tussen het optreden van de arbeiders enerzijds, het optreden der zich als "voorhoede" aandienende politieke groepen anderzijds. Daarenboven bevat het opstel belangwekkende informatie over de Belgische vakbeweging en over het Belgische ondernemersdom.

"Daad en Gedachte"

De glasnijverheid is een van de oudtse industrieën van België, die van oudsher is gelocaliseerd in de streek van Charleroi. Samen met de textiel- en de staalindustrie was de glasfabricage steeds een der hechtste pijlers van de Belgische economie. De oorspronkelijk bestaande familiebedrijfjes zijn al lang opgeslorpt door grote bedrijven, die op hun beurt weer werden opgeslokt door de beide reuzen in de Belgische glasindustrie: Boussois-Souchon-Neuvesel (B.S.N.) en de groep St. Gobain, die samenwerkt met de Société Générale en de Bank Lambert.

De grootste is B.S.N., die in België zeventien bedrijven bezit, waarvan Glaverbel-Mol met 1.725 arbeiders het voornaamste is. Hier werkt een vierde gedeelte van alle arbeiders die B.S.N. in België in dienst heeft. De andere fabrieken bevinden zich bijna allemaal in de buurt van Charleroi, o.a. in Gilly (650 arbeiders), maar er is ook een bedrijf in het centrum van het land, een bedrijf in Zeebrugge met 800 arbeiders (dat volgens geruchten zal worden gesloten) en één aan de benedenloop van de Sambre.

De Franse groep Saint-Gobin heeft ongeveer 4.000 arbeiders in dienst en bezit bedrijven in Jemappes, Auvelais, Pont-à-Mousson en Franière. Verder zijn er dan nog de Verenigde Belgische Flessenfabriek (B.B.R.) en de Verreries de Mariemont. De grootste afnemers van al deze bedrijven zijn de autofabrieken en de bouwnijverheid.

In het jaarverslag van de Société Générale over 1973 kon men lezen: "Het grootste deel van het jaar verliep voor de vlakglasindustrie op bevredigende wijze. De voornaamste afzetgebieden, de bouwsector en de automobielenijverheid, profiteerden van een gunstige conjunctuur, die ten grondslag lag aan een forse toeneming van de produktie en de omzet." De dividenden waren hoog, de omzet beliep 20 miljard Belgische frank.

Eind 1973 veranderde de situatie tengevolge van een economische terugloop, een toenemende inflatie en de oliecrisis. De Glaverbel-bedrijven kwamen met grote voorraden te zitten. Wilde men ook in 1974 winst maken, dan waren maatregelen onontkoombaar. Zoals de heer Pullinck, de voorzitter van het Verbond der Belgische Ondernemingen (V.B.O.) het uitdrukte: "Op zo'n

moment zijn stakingen welkom!" Een staking bleef dan ook niet uit.

Wanneer de economische situatie minder gunstig wordt pleegt het ondernemersdom te rationaliseren. Daar zo'n rationalisatie de arbeidersklasse treft, komen de werkers in verzet. Vandaar dat België een toenemend aantal sociale conflicten kent, die nu eens "wild" zijn, dan weer door de vakbeweging worden georganiseerd.

De Belgische vakbeweging blijkt in deze situatie er op uit om de arbeidskracht op voor het Belgische kapitalisme zo redelijk mogelijke voorwaarden te verkopen. Zij streeft er naar de Belgische economie uit de moeilijkheden te helpen. Zij het een modern-kapitalistisch België, dat tegen concurrentie opgewassen is en het is bij dat alles geen toeval, dat de heer Oeffe, de minister van economische zaken, uit de christelijke vakbeweging afkomstig is.

Maar een vakbeweging die "in naam van de arbeiders" loonakkoorden afsluit met de industrie en met de staat, kan het niet helemaal zonder enig vertrouwen van de arbeiders stellen. Simonet, een vertrouwensman van de industrie en lid van de Belgische Socialistische Partij verklaarde nog niet zo lang geleden op een bijeenkomst van de Mechelse afdeling van de Centrale voor Socialistisch Cultuurbeleid (C.S.C.), dat "de B.S.P. zich moet ontdoen van haar imago van centumpartij en zich resoluut links moet opstellen". Wijze woorden van een der ferventste verdedigers der kapitalistische economie, die - toegepast op de vakbeweging - ook het optreden van de bonden verduidelijken.

De positie van de vakbeweging is tweeslachtig. Enerzijds moet zij voor het kapitalisme de uitbuiting der arbeiders organiseren, anderzijds moet zij er op bedacht zijn het vertrouwen van die arbeiders niet al te zeer te beschamen. Vandaar dat zij leuzen hanteert als "zelfbeheer" (op het congres van de Landelijke Bedienden Centrale) en "democratisering van de vakbeweging". Tegelijkertijd probeert de burgerlijke pers met alle mogelijke middelen de illusie in stand te houden, dat de vakbeweging uit naam van de arbeiders spreekt. Omdat echter de vakbeweging haar imago niet in stand kan blijven houden met alleen maar holle leuzen, organiseert zij af en toe ook een staking. Die in de glasnijverheid was er een van.

Deze staking was de patroons niet onwelgevallig, omdat zij de productie verminderde. Aan de andere kant leverde zij de vakbeweging het voordeel op, dat de vakbondsillusies weer eens werden versterkt. Voor een versterking van die illusies zorgde ook de R.A.L., de Revolutionaire Arbeiders Liga, de Belgische afdeling van de trotskistische IVe Internationale.

HOE HET BEGON.

De geschiedenis nam een aanvang op de 17e april. Op die dag vroeg de jonge arbeider M. Carotta, werkzaam bij het glasbedrijf Multipane in Gosse-les, of hij eerder weg mocht. Het verzoek werd toegestaan, maar vervolgens weer geweigerd. Carotta, een vakbondsmilitant, gaat naar zijn vertrouwensman. Die zegt hem, dat hij maar moet vertrekken, wat Carotta doet. Op de 19e april wordt hij ontslagen wegens vakbondsactiviteiten. In de ontslagbrief heet het: "Gij werd vroeger reeds berispt, verscheidene keren wegens disciplinekwesties en in de maand februari hebt gij o.a. de beslissing genomen de arbeiders bijeen te roepen..." Waarmee men te maken heeft is een reactionaire aanval op de bond, waarvan de betekenis voor de patroons niet door alle patroons wordt ingezien.

Maandag 22 april besluiten de arbeiders en de vakbeweging het werk

neer te leggen. Er wordt gestaakt. Op maandag 29 april organiseren de vakbonden een prikstaking van twee uur in de glasbedrijven van Charleroi uit solidariteit met de stakers van Multipane.

Terzelfdertijd zijn er in de glasindustrie onderhandelingen aan de gang voor een nieuwe c.a.o. De voorstellen, zoals de vakbeweging en het ondernemersdom die samen bedisseld hebben worden door meer dan zeventig procent van de arbeiders verworpen. Zij verlangden een loonsverhoging van respectievelijk 10 en 8 frank door de hoge en de lage lonen, de 40-urige werkweek, een jaarlijkse premie van 21.000 fr., alsmede een clause, die het mogelijk zou maken bij prijsstijgingen de c.a.o. al na zes maanden te herzien.

Wat men hun voorstelde was een verhoging van respectievelijk 3,25 en van 4,5 fr. plus de 40-urenweek op 1 januari 1975. De voorstellen werden verworpen door 88% van de arbeiders. Dat gebeurde begin mei.

Op 8 mei besluiten de bonden de staking in Charleroi algemeen te maken. Er zal pas over een nieuwe c.a.o. worden gepraat als Carotta weer in dienst is genomen. In sommige bedrijven organiseert de bond bezettingen. Zo bij Glaverbel-Gilly, Roux en Barnum. In sommige van die bedrijven wordt onder controle van de vakbonden de produktie hervat.

Op 13 mei wordt een landelijke staking in de glasindustrie geproclameerd, met uitzondering van o.a. de B.B.R. Hier en daar richten de bonden stakingscomité's op. Voor Charleroi en omgeving wordt een regionaal comité gevormd, dat besluit, dat het werk slechts gezamenlijk, in alle bedrijven tegelijk, hervat zal worden.

Over deze stakingscomité's verklaarde de vakbondsgedelegeerde bij Glaverbel-Gilly, André Henry, die lid is van het politbureau van de R.A.L. in een interview met het R.A.L.-orgaan "Rood": "Wat de verhouding tussen de stakingscomité's en de organen van de vakbeweging betreft, kunnen we zeggen, dat het voor het ogenblik zeer goed gaat: de vrijgestelden komen naar de vergaderingen van het gewestelijk stakerscomité en de beslissingen worden gemeenschappelijk genomen." Hij zei ook: "Het stakingscomité is niet een anti-vakbewegingscomité. Het omvat zowel de twee vakbewegingsorganisaties als de niet-georganiseerden. Dat zal er, normaal gesproken, toe leiden dat deze zich laten organiseren... Deze comité's versterken de vakbeweging." Hij zei voorts: "Het zou correcter zijn de vrijgestelden van de vakbeweging te laten onderhandelen..."

HOE HET VERDER GING.

Op 14 mei wordt Carotta onvoorwaardelijk weer in dienst genomen. Het obstakel voor het voeren van nieuwe c.a.o.-onderhandelingen is uit de weg geruimd. Op 15 mei wordt een nieuw akkoord aan de arbeiders voorgelegd. Het wordt verworpen door 64,3% van de arbeiders. Formeel is dat niet genoeg om de staking te doen voortzetten. De bonden besluiten niettemin haar niet op te heffen. De vrees, dat de arbeiders een parool tot werkhervatting niet zullen opvolgen is vermoedelijk niet vreemd aan deze beslissing.

Op 27 mei echter heeft de vakbeweging de kaarten voldoende geschud. De stakingscomité's (waarvan het karakter duidelijk blijkt uit de mededelingen van André Henry) aanvaarden de voorstellen van ondernemers en bonden. Vergeleken bij het voorstel dat twee weken eerder werd verworpen is er praktisch geen verbetering te constateren.

Om zeker te zijn van de stemming laat men in Charleroi het gerucht circuleren, dat de arbeiders in Mol het werk hebben hervat. Ook wordt de stemming per streek georganiseerd. Men hoopt aldus de strijdbare kernen te iso-

leren. De trotskistische voorman André Henry neemt geen enkel contact met Mol op om het gerucht over de werkhervatting te verifiëren. Hoewel kernen als Gilly zich met grote meerderheid voor het voortzetten van de staking uitspreken, heeft de manoeuvre van de vakbeweging succes. In Charleroi, in het centrum en ook in Zeebrugge wordt het werk hervat. Maar in Mol doet zich een kink in de vakbondskabel voor.

De arbeiders in Mol weigeren het werk te hervatten. Ze staken door. Van dat ogenblik af stelt de vakbeweging alles in het werk om hen te ontmoedigen. Ze organiseert geen bijeenkomsten meer, laat alles betijen en laat de arbeiders volledig in de kou staan. Gevolg: in Mol verandert de strijd volledig van karakter. De arbeiders hier nemen zélf het initiatief tot verdere actie. Zij besluiten contact op te nemen met de glasbedrijven in Charleroi, waar het werk weer is hervat. Zij willen in verbinding komen met de gedelegeerde André Henry, die bij hen een zekere reputatie geniet. Zij huren een bus en rijden naar Gilly. Onderweg worden ze door de rijkswacht tegen gehouden, naar een naburige rijkswachtkazerne gevoerd en gefouilleerd. Vervolgens worden ze gedwongen om te keren en terug te rijden naar Mol. Ze leren er uit dat je alleen maar vrij binnen de grenzen van het eigen land mag reizen, wanneer je het heersende systeem niet in gevaar brengt!

DE HOUDING VAN ANDRÉ HENRY.

Wie zou veronderstellen dat een trotskist als André Henry (een zogenaamde "revolutionair") terstond met de stakers van Glaverbel-Mol contact heeft gezocht, vergist zich deerlijk. De zaak interesseerde hem blijkbaar niet, zomin als ze de burgerlijke pers interesseerde, waarvoor de strijd als afgelopen gold toen in Charleroi het werk eenmaal was hervat. Solidariteit is een mooi ding, maar slechts wanneer het in de kraam van de vakbewegingsbureaucraten te pas komt. Dat kon André Henry, als vertrouwensman van de vakbeweging natuurlijk niet uit het oog verliezen. Maar daarmee demonstreerde hij tevens, waarop het werken binnen de vakbeweging in de praktijk uitloopt.

Inmiddels was, juist door het busavontuur, de strijdbaarheid van de arbeiders van Glaverbel-Mol vergroot. Stilaan maar zeker namen zij hun eigen actie volledig in eigen handen. Na hun ervaring met André Henry en de RAL, deden ze toen een nieuwe ervaring op met de maoïsten van AMADA. Ook deze groep liet haar ware gezicht zien: het gezicht van de bolsjewistische partijbaas op zoek naar politiek profijt. Maar daarover, over de politieke groepen spreken wij aanstonds. Eerst over het verloop van de strijd zelf.

DE VAKBONDEN AAN HET WERK.

Op 15 juni besluiten de bonden de staking in Mol te breken. Ze durven het niet aan de arbeiders voor een stemming in vergadering bijeen te roepen. Het risico dat zij als leiders (!) een nederlaag zullen lijden achten ze te groot. Ze organiseren een schriftelijke stemming. De desbetreffende brieven laten ze door een gerechtsdeurwaarder versturen. Ze beslissen ook, dat ongeldige stembrieven of die welke niet worden geretourneerd als stemmen ten gunste van werkhervatting zullen worden geteld.

De arbeiders ruiken lont en gaan de zaak onderzoeken. Ze ontdekken, dat er ook brieven zijn verstuurd aan werknemers die al lang gestorven zijn, of niet meer bij Glaverbel-Mol in dienst zijn. De vakbonden maken bekend dat 52% van de arbeiders zich voor opheffing van de staking heeft uitgesproken. De woedende arbeiders doen er niets op uit. Ze geven de vakbeweging voor

de tweede keer een koude douche. De bonden verklaren dat de strijd ten einde is, maar er gaat geen arbeider aan het werk. De vertrouwensmannen, die tot dusver in Mol nog aan de kant van de arbeiders waren blijven staan, trekken zich dan geschrokken terug. Dan vormen de arbeiders een eigen stakingscomité van onder op, er wordt een solidariteitsavond georganiseerd en er wordt een pamflet gericht aan de andere glasbedrijven in het land.

De directie ronselt onderkruipers, waarbij de kaderleden van de vakbeweging hun medewerking verlenen. Bij het breken van de strijd hebben de bonden en het kapitaal een zélfde belang. De arbeiders stellen zich tegen de verenigde aanval van de vijand te weer. Ze vormen piketten, die soms zeer hardhandig optreden. Daarop dreigt de directie de meest actieve stakers te ontslaan.

Tot op de 24e juni houden de arbeiders vol. Dan besluiten ze en bloc weer in de fabriek te gaan. Hun stemming is van dien aard, dat de ploegbazen zich niet durven te vertonen. Er is iets meer uit het vuur gesleept dan in Charleroi. De stakers zijn wat illusies over de bonden en de politieke groepen armer.

DE "HELDEN" DER "REVOLUTIE".

Twee groepen zijn er in België, die beide beweren, dat ze de "voorhoede" van de arbeidersklasse zijn. We noemden ze reeds: de trozskistische R.A.L. en de maoïstische AMADA. Beide betogen, dat de arbeiders door hen moeten worden "opgevoed", dat zij weten, wat de arbeiders moeten doen. Hun belangrijkste raad komt praktisch op hetzelfde neer. De een zegt: "kom bij de R.A.L.". De ander roept: "Kom bij de AMADA". En dat is dan zo ongeveer alles. Tijdens de staking bij Glaverbel-Mol zijn deze bolsjewistische strategen volop aan het werk geweest, elke soort vanaf de directeurstafel.

Toen de arbeiders van Glaverbel-Mol de arbeid neerlegden kwamen de militanten van de AMADA uit hun huizen, lokalen en café's. Voorheen hadden ze de glasarbeiders nauwelijks opgemerkt, nu trachtten ze dagenlang om hen over te halen tot hun ideeën. Daarbij deelden ze massa's pamfletten uit, waarin het heette: "...wij arbeiders van Glaverbel-Mol moeten...", enz. Er waren plotseling een dertigtal arbeiders bijgekomen op Glaverbel; allemaal maoïstjes!

Toen de arbeiders van Charleroi het werk hervatten, deelden de maoïsten in Gilly pamfletten uit met de inhoud: "Wij kameraden van Glaverbel-Mol, tesamen met AMADA, zijn niet van plan,,," enz. Via allerlei wegen poogden zij de staking te manipuleren in hun voordeel. Volgens hen was er maar één mogelijkheid: "Vechten tot de dood, onder leiding van AMADA".

Met tientallen kwamen zij naar Mol afgezakt. Alle zogenaamde "dokwerkers", "stiksters", "metaalarbeiders", "glasblazers" van AMADA waren bijeen.

Toen de vakbonden weigerden nog één frank uit te geven voor de stakende arbeiders van Mol, kwamen de maoïsten bij het nieuwe, pas gevormde, stakerscomité om te zeggen dat ze geld bij de bedrijven gingen rondhalen en dat ze op voorhand reeds 10.000 fr. wilden geven op voorwaarde dat het stakerscomité door de megafoon zou laten omroepen, dat het dat geld van AMADA had ontvangen. Aan de maoïsten is toen onmiddellijk de deur gewezen.

Wanneer de maoïsten informatie omtrent de staking bij Glaverbel-Mol verspreidden, dan staken ze zichzelf daarbij een pluim op de hoed. Zo deelden ze bijvoorbeeld aan de dokken in Gent een pamflet uit, waarin stond:

"De mannen van Mol staken verder voor hun eisen: 10 fr. nu!

Volledige 13e maand!, onder leiding van AMADA.... Zo herover-

den ze het spreekrecht voor de kommunisten van AMADA!"

In tegenstelling tot de indruk, die de maoïsten poogden te wekken, moesten de arbeiders niets van zulk een groepje hebben. Een van de Glaverbel-Mol-arbeiders verklaarde: "Eerst vonden wij dat goed. Zij brachten informatie van andere bedrijven. Achteraf ontdekten wij, dat zij niets anders deden dan hun eigen rol opblazen en reclame maken voor hun partij. Dat moeten wij niet hebben. Onze staking is géén politiek!"

In het blad van AMADA las men: "Onder leiding van AMADA maken de strijdbare arbeiders nieuwe plannen"; of: "Daarom roept AMADA op... acht arbeiders beantwoordden die oproep"; of: "Daarom ondersteunen en beschermen zij hun kommunistische partij AMADA tegen de aanval van de klassevijanden", enzovoorts, enzovoorts!

HET "NIEUWE VERWEER".

De R.A.L. houdt het werken binnen de vakbonden voor erg belangrijk. Die bonden moeten volgens de trotskisten "veroverd" worden en "gedemocratiseerd" worden. Zij beschikken alleen in de glasindustrie over enige aanhang van de arbeidersklasse en die aanhang beperkt zich dan nog tot Gilly (voorstadje van Charleroi). Daar is de hoofdgedelegeerde André Henry - we leerden hem al een beetje kennen - lid van de R.A.L. en haar politiek bureau.

In de glasindustrie van Charleroi hebben de trotskisten een comité opgericht, dat zij "La nouvelle défense" ("Het nieuwe verweer") hebben genoemd. Dat comité streeft de hervorming, dat wil zeggen "verovering en democratisering van de bonden" na. Maar zo'n hoofdgedelegeerde als André Henry is hoofdgedelegeerde bij de gratie van de patroon en de bond, die hem ieder ogenblik als hoofdgedelegeerde kunnen afzetten. Zo iemand kan dus niet al te zeer buiten de schreef gaan. Anderzijds moet hij het van de steun van de arbeiders hebben. Met andere woorden: een tweeslachtige positie. En die kenmerkt de hele groep.

Als de staking in Charleroi uitbreekt spreken de arbeiders vol lof over het optreden van "Het nieuwe verweer" en over de "strijdbare vakbeweging". Wat de leden van "Het nieuwe verweer" betreft: met hun kritiek op de bonden is het plots gedaan. De bonden worden geprezen, met name die gedelegeerden die deel uitmaken van "Het nieuwe verweer".

In het blad "Het nieuwe verweer", dat verscheen net nadat de staking in Charleroi ten einde was, werd geen woord van kritiek op de bureaucraten uitgebracht. Er stond evenmin ook maar één woord in over Glaverbel-Mol, alwaar de strijd werd voortgezet, toen nog met steun van de plaatselijke bonden.

Als Mol besluit door te zetten, neemt "Het nieuwe verweer" géén contact op. Maar het trotskistische blad "Rood" schreef op 27 juni, dat het stakingscomité in Mol (het echte) werd opgericht door.... Vakbondsmilitanten in samenwerking met de glasarbeiders van "La nouvelle défense" en dat het zich richtte op de vorming van een strijdbare vakbeweging en de verovering van de vakbeweging door de arbeiders." Met andere woorden: de R.A.L. schoot de arbeiders van Glaverbel-Mol in de rug, maar probeerde vervolgens wel met de bloempjes te gaan strijken.

"Rood" schreef op 27 juni: "De solidariteit van zoveel mogelijk politieke groepen is noodzakelijk". De arbeiders hebben hun buik vol van de zogenaamde solidariteit van de groepen. Ze hebben ervaren, dat die alleen op eigen politiek voordeel uit zijn en hen daarvoor willen gebruiken.

=====